

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه شاهد

دانشکده فنی و مهندسی

پایان نامه دوره کارشناسی ارشد مهندسی رشته فناوری اطلاعات – گرایش فناوری اطلاعات

ارائه‌ی راه حل جدید جهت افزایش کارایی و امنیت در پرداخت سیار

استاد راهنما:

جناب آقای دکتر محمدعلی دوستاری

نام دانشجو

آتنا لطفی

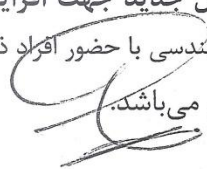
زمستان ۹۱

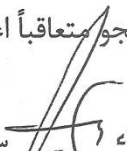

دانشگاه شاهنشاهی
دانشکده فنی و مهندسی

صورت جلسه هیئت داوران پایان نامه کارشناسی ارشد

جلسه دفاعیه پروژه کارشناسی ارشد مربوط به آقای/خانم آتنا لطفی به شماره دانشجویی ۸۹۷۵۲۸۰۰۲ در رشته مهندسی فناوری اطلاعات با عنوان "ارائه راه حل جدید جهت افزایش کارآیی و امنیت در پرداخت سیار" به ارزش ۶ واحد در روز ۹۱/۱۱/۲ در دانشکده فنی و مهندسی با حضور اقران ذیل تشکیل شد، نتیجه به قرار زیر است :

- پروژه نامبرده با نمره ۱۷/۶ قابل قبول می باشد.
- پروژه نامبرده مردود می باشد.
- پروژه نامبرده به شرط انجام اصلاحات جزئی قابل قبول می باشد. نمره دانشجو متعاقباً اعلام می شود.

☐ نام استاد راهنمای اول دکتر دستاوی	دانشگاه : شاهد	امضاء	سهم استاد (به درصد): سه درصد
☐ نام استاد راهنمای دوم	دانشگاه :	امضاء	سهم استاد (به درصد):
☐ نام استاد مشاور اول	دانشگاه :	امضاء	سهم استاد (به درصد):
☐ نام استاد مشاور دوم	دانشگاه :	امضاء	سهم استاد (به درصد):
☐ نام داور اول فرحناز سیدجولبی	دانشگاه : شاهد	امضاء	
☐ نام داور دوم دکتر علی نوحیان رحمانی	دانشگاه : شاهد	امضاء	
☐ نام داور سوم	دانشگاه :	امضاء	
☐ نام داور چهارم	دانشگاه :	امضاء	
☐ نام نماینده معاونت پژوهشی ناصر محمدزاده		امضاء	

تذکر: تعیین سهم اساتید در صورت وجود بیش از یک استاد راهنما و مشاور ضروری است.

اظهار نامه دانشجو

شماره:

تاریخ:

اینجانب آتنا لطفی دانشجوی کارشناسی ارشد رشته مهندسی فناوری اطلاعات گرایش فناوری اطلاعات دانشکده فنی و مهندسی دانشگاه شاهد، گواهی می‌دهم که پایان نامه/ رساله تدوین شده حاضر با عنوان؛ «ارائه ی راه حل جدید جهت افزایش کارایی و امنیت در پرداخت سیار» به راهنمایی استاد محترم جناب آقای دکتر محمد علی دوستاری، توسط شخص اینجانب انجام و صحت و اصالت مطالب تدوین شده در آن، مورد تأیید است و چنان چه هر زمان، دانشگاه کسب اطلاع کند که گزارش پایان نامه/ رساله حاضر صحت و اصالت لازم را نداشته، دانشگاه حق دارد، مدرک تحصیلی اینجانب را مسترد و ابطال نماید هم چنین اعلام می‌دارد در صورت بهره گیری از منابع مختلف شامل؛ گزارش های تحقیقاتی، رساله، پایان نامه، کتاب، مقالات تخصصی و غیره، به منبع مورد استفاده و پدید آورنده آن به طور دقیق ارجاع داده شده و نیز مطالب مندرج در پایان نامه/ رساله حاضر تاکنون برای دریافت هیچ نوع مدرک یا امتیازی توسط اینجانب و یا سایر افراد به هیچ کجا ارایه نشده است. در تدوین متن پایان نامه/ رساله حاضر، چارچوب (فرمت) مصوب تدوین گزارش های پژوهشی تحصیلات تکمیلی دانشگاه شاهد به طور کامل مراعات شده و نهایتاً این که، کلیه حقوق مادی ناشی از گزارش پایان نامه/ رساله حاضر، متعلق به دانشگاه شاهد می‌باشد.

نام و نام خانوادگی دانشجو(دست نویس):.....

امضاء دانشجو:

تاریخ:

تقدیم به پدر و مادر عزیزم

که همواره خود را مدیون مهربانی‌هایشان

می‌دانم.

سپاس و ستایش بی حد و حصر پروردگاری را که همه عالم از پرتو نور کرمش
تکوین یافته و هر چه هست به اشاره‌ی لطف اوست.

جای دارد از همکاری کلیه استادان و دوستان ارجمند به خصوص جناب آقای
دکتر محمدعلی دوستاری، استاد راهنمای گرامی که در انجام این پایان نامه
اینجانب را همراهی و راهنمایی نمودند؛ کمال تشکر و قدرانی را بنمایم.

آتنا لطفی

چکیده

با افزایش نفوذ تلفن همراه و توسعه تجارت سیار، استفاده از تلفن همراه به عنوان ابزار پرداخت روز به روز گسترش می‌یابد. با توجه به اهمیت امنیت در تجارت و پرداخت و به دلیل محدودیت‌های موجود در شبکه‌های بی‌سیم، پروتکل‌های پیشنهادی در حوزه پرداخت سیار می‌بایستی علاوه بر تامین امنیت از کارایی خوبی نیز برخوردار باشند. در این پایان نامه که در راستای اهداف فوق می‌باشد، دو پروتکل پرداخت منطبق با دو سناریوی ارتباطی مختلف، متناسب با نیازمندی‌های حوزه پرداخت سیار ارائه شده است. در طراحی این پروتکل‌ها از طرح کلید عمومی خودگواهی¹ مبتنی بر رمزنگاری خم بیضوی استفاده گردیده و همچنین طرحی جدید از امضای رقمی شانور² ارائه شده است. بکارگیری راه‌حل‌های پیشنهادی در این پروتکل‌ها، سبب کاهش بار محاسباتی و حافظه مصرفی می‌شود. پروتکل‌های ارائه شده، ویژگی‌های محرمانگی، تصدیق اصالت، عدم انکار فرستنده، دست نخوردگی اطلاعات و گمنامی مشتری را برآورده می‌نمایند و در برابر حملاتی از جمله مردی در میان، تکرار، و ایفای نقش نیز مقاوم می‌باشند.

کلید واژه: سیستم پرداخت سیار، پروتکل پرداخت، رمزنگاری خم بیضوی، کلید عمومی خودگواهی، امضای رقمی شانور.

¹ Self-Certified

² Schnorr digital signature

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
فهرست جدول‌ها	د
فهرست شکل‌ها	ه
فصل ۱- مقدمه	۱
۱-۱- پیشگفتار	۱
۱-۲- ساختار پایان نامه	۳
فصل ۲- سیستم پرداخت سیار	۴
۱-۲- مقدمه	۴
۲-۲- پرداخت سیار	۵
۳-۲- مزایای سیستم پرداخت سیار	۵
۴-۲- محدودیت‌های موجود در پیاده سازی سیستم پرداخت سیار	۵
۱-۴-۲- محدودیت‌های مربوط به دستگاه سیار	۵
۲-۴-۲- محدودیت‌های مربوط به شبکه بی سیم	۶
۵-۲- ویژگی‌های امنیتی مورد نیاز در سیستم پرداخت سیار	۶
۶-۲- انواع پرداخت توسط دستگاه سیار از دیدگاه‌ها و وجوه مختلف	۹
۱-۶-۲- انواع پرداخت بر اساس نحوه انتقال پول	۹
۲-۶-۲- انواع پرداخت بر اساس محصول خریداری شده	۱۰
۳-۶-۲- انواع پرداخت بر اساس مبلغ پرداختی	۱۰
۴-۶-۲- انواع پرداخت بر اساس روش‌های شارژ	۱۱
۵-۶-۲- انواع پرداخت بر اساس روش‌های اعتبارسنجی توکن مبادله شده	۱۱
۶-۶-۲- انواع پرداخت بر اساس تعداد تراشه‌ها یا شکاف‌ها	۱۲
۷-۶-۲- انواع پرداخت بر اساس نحوه ارسال اطلاعات	۱۲
۱-۷-۶-۲- سرویس پیام کوتاه	۱۲
۲-۷-۶-۲- شناسه‌ی فرکانس رادیویی	۱۳
۳-۷-۶-۲- NFC	۱۳
۷-۲- چارچوب‌های سیستم پرداخت سیار	۱۴
۱-۷-۲- چارچوب مبتنی بر پروکسی	۱۴
۱-۱-۷-۲- 3D SET	۱۴
۲-۷-۲- چارچوب مبتنی بر نماینده	۱۶
۳-۷-۲- چارچوب مبتنی بر عدم پروکسی	۱۶
۸-۲- سناریوهای پرداخت	۱۸
۹-۲- نتیجه‌گیری	۲۰

۲۱	فصل ۳ - پیش زمینه
۲۱	۱-۳ - مقدمه
۲۱	۲-۳ - پروتکل‌های پرداخت سیار
۲۲	۱-۲-۳ - پروتکل iKP
۲۲	۱-۱-۲-۳ - نمادگذاری پروتکل 3KP
۲۳	۲-۱-۲-۳ - جزییات پروتکل 3KP
۲۵	۲-۲-۳ - پروتکل SET
۲۵	۱-۲-۲-۳ - نمادگذاری پروتکل SET
۲۶	۲-۲-۲-۳ - جزییات پروتکل SET
۲۸	۳-۲-۳ - پروتکل SET/A
۲۹	۴-۲-۳ - پروتکل KSL
۲۹	۱-۴-۲-۳ - نمادگذاری پروتکل KSL
۳۰	۲-۴-۲-۳ - پروتکل KSLv1
۳۴	۳-۴-۲-۳ - پروتکل KSLv2
۳۷	۵-۲-۳ - پروتکل Tellez
۳۷	۱-۵-۲-۳ - جزییات پروتکل Tellez مبتنی بر رمزنگاری متقارن-فروشنده محور
۴۱	۲-۵-۲-۳ - جزییات پروتکل Tellez مبتنی بر رمزنگاری کلید عمومی-فروشنده محور
۴۵	۳-۵-۲-۳ - جزییات پروتکل Tellez مبتنی بر رمزنگاری کلید عمومی-مشتری محور
۴۹	۶-۲-۳ - مقایسه پروتکل‌ها
۵۲	۳-۳ - مفاهیم پایه جهت تامین امنیت و کارایی در پروتکل پرداخت
۵۳	۱-۳-۳ - رمزنگاری خم بیضوی
۵۴	۱-۱-۳-۳ - تولید زوج کلید عمومی/خصوصی با استفاده از ECC
۵۴	۲-۱-۳-۳ - برقراری یک کلید محرمانه با استفاده از تبادل کلید مبتنی بر ECC
۵۴	۲-۳-۳ - طرح کلید عمومی خود گواهی
۵۶	۳-۳-۳ - طرح رمز-امضا
۵۷	۴-۳-۳ - طرح تصدیق اصالت شانور
۵۸	۵-۳-۳ - طرح امضای رقمی شانور
۵۸	۴-۳ - نتیجه‌گیری
۶۰	فصل ۴ - پروتکل‌های پرداخت پیشنهادی
۶۰	۱-۴ - مقدمه
۶۱	۲-۴ - موجودیت‌های شرکت کننده در پروتکل
۶۲	۳-۴ - نمادگذاری
۶۳	۴-۴ - مفروضات
۶۴	۵-۴ - روش‌های ارائه شده جهت استفاده در پروتکل‌های پیشنهادی
۶۴	۱-۵-۴ - جزییات طرح پیشنهادی امضای رقمی شانور بر اساس کلید عمومی خودگواهی

۴-۵-۲	جزئیات طرح پیشنهادی رمز-امضا مبتنی بر رمزنگاری کلید عمومی خودگواهی و امضای رقمی
۶۵	شأنور.....
۴-۶	پروتکل پرداخت پیشنهادی مبتنی بر سناریوی فروشنده محور
۶۷	
۴-۷	پروتکل پرداخت پیشنهادی مبتنی بر سناریوی مشتری محور
۷۱	
۴-۷-۱	تراکنش پرداخت منصفانه در پروتکل پیشنهادی مبتنی بر سناریوی مشتری محور
۷۵	
۴-۸	ارزیابی پروتکل‌های ارائه شده با توجه به خواسته‌های امنیتی و حملات
۷۶	
۴-۹	مقایسه پروتکل‌های پرداخت پیشنهادی با پروتکل‌های دیگر
۷۹	
۴-۱۰	نتیجه‌گیری
۸۵	
فصل ۵	نتیجه‌گیری و پیشنهادات
۸۶	
فهرست مراجع	
۸۸	
واژه نامه فارسی به انگلیسی	
۹۱	
واژه نامه انگلیسی به فارسی	
۹۴	
ضمیمه أ	توضیحات تکمیلی در خم بیضوی و رمزنگاری خم بیضوی
۹۷	
أ-۱	تعریف خم بیضوی روی اعداد حقیقی
۹۷	
أ-۲	رمزنگاری خم بیضوی
۹۹	
أ-۳	مقایسه در برابر اشکال دیگر رمزنگاری
۱۰۰	

فهرست جدول‌ها

صفحه	عنوان
۹	جدول ۱-۲: روش‌های فراهم کردن هر یک از فاکتورهای امنیتی
۱۰	جدول ۲-۲: نمونه‌های خرید با استفاده از دو نوع سیستم‌های پرداخت
۲۲	جدول ۱-۳: نمادهای پروتکل 3KP
۲۵	جدول ۲-۳: نمادهای پروتکل SET
۲۹	جدول ۳-۳: نمادهای پروتکل KSL
۳۸	جدول ۴-۳: نمادهای پروتکل Tellez مبتنی بر رمزنگاری متقارن
۴۱	جدول ۵-۳: نمادهای پروتکل Tellez مبتنی بر رمزنگاری کلید عمومی
۵۰	جدول ۶-۳: مقایسه پروتکل‌ها
۶۲	جدول ۱-۴: نمادهای پروتکل‌های پیشنهادی
۸۰	جدول ۲-۴: مقایسه پروتکل‌ها از لحاظ ویژگی‌های امنیتی و کارایی
۸۱	جدول ۳-۴: مقایسه پروتکل‌ها از لحاظ تعداد عملیات مورد نیاز
۸۲	جدول ۴-۴: پیچیدگی زمانی سه پروتکل متقارن Tan soo Fun، KSLV2 و TellezV1
۸۳	جدول ۵-۴: زمان انجام عملیات برای پروتکل‌های پیشنهادی و پروتکل‌های نامتقارن Tellez
۸۳	جدول ۶-۴: زمان انجام عملیات امضا و بررسی صحت آن در پروتکل‌های پیشنهادی
۸۴	جدول ۷-۴: پیچیدگی زمانی پروتکل‌های TellezV2، TellezV3، ProposedV1 و ProposedV2
۱۰۰	جدول ۱-ا: مقایسه‌ی تعداد بیت موردنیاز برای ایجاد امنیت یکسان در سیستم‌های رمز

فهرست شکل‌ها

صفحه	عنوان
۸	شکل ۱-۲: مدل مفهومی اعتماد کاربر و قبول پرداخت سیار.....
۱۵	شکل ۲-۲: جریان اطلاعات در 3D SET ..
۱۷	شکل ۳-۲: تراکنش Paybox
۱۸	شکل ۴-۲: سناریوی پرداخت دروازه‌ی پرداخت محور
۱۹	شکل ۵-۲: سناریوی پرداخت فروشنده محور
۲۰	شکل ۶-۲: سناریوی پرداخت مشتری محور
۲۳	شکل ۱-۳: پروتکل 3KP
۲۶	شکل ۲-۳: پروتکل SET
۲۸	شکل ۳-۳: پروتکل SET/A
۲۹	شکل ۴-۳: مدل عمومی پروتکل KSL
۳۱	شکل ۵-۳: زیر پروتکل ثبت نام در KSL
۳۲	شکل ۶-۳: زیر پروتکل پرداخت پروتکل KSLv1
۳۵	شکل ۷-۳: زیر پروتکل پرداخت KSLv2
۴۳	شکل ۸-۳: پروتکل ثبت نام در فروشنده در پروتکل Tellez مبتنی بر طرح کلید عمومی-فروشنده محور
۴۴	شکل ۹-۳: پروتکل پرداخت Tellez مبتنی بر طرح کلید عمومی-فروشنده محور
۴۶	شکل ۱۰-۳: پروتکل ثبت نام در فروشنده در پروتکل Tellez مبتنی بر رمزنگاری کلید عمومی-مشتری محور
۴۷	شکل ۱۱-۳: پروتکل پرداخت Tellez بر رمزنگاری کلید عمومی-مشتری محور
۶۰	شکل ۱-۴: سناریوی (۱) پرداخت استفاده شده در پروتکل پیشنهادی
۶۱	شکل ۲-۴: سناریوی (۲) پرداخت استفاده شده در پروتکل پیشنهادی
۶۹	شکل ۳-۴: پروتکل پرداخت مبتنی بر سناریوی فروشنده محور گام‌های ۱-۴
۷۰	شکل ۴-۴: پروتکل پرداخت مبتنی بر سناریوی فروشنده محور گام‌های ۵-۷
۷۴	شکل ۵-۴: پروتکل پرداخت پیشنهادی مبتنی بر سناریو (۲)
۹۷	شکل ۱-أ: خم بیضوی با مقادیر $a = -4$ و $b = 0.67$
۹۸	شکل ۲-أ: عمل جمع در خم بیضوی
۹۸	شکل ۳-أ: عمل جمع در خم بیضوی برای نقاط P و $-P$
۹۹	شکل ۴-أ: عمل جمع در خم بیضوی برای نقاط P و P (دو برابر کردن نقطه‌ی P)
۹۹	شکل ۵-أ: عمل جمع در خم بیضوی برای $2P = 0$ و $yp = 0$

MP	پرداخت سیار
KGC	مرکز تولید کلید
iKP	پروتکل کلید اینترنت
SET	پروتکل تراکنش الکترونیکی امن
KSL	پروتکل طراحی شده توسط Kungpisdan-Sriniva san-Le
NFC	ارتباط حوزه نزدیک
RFID	شناسه فرکانس رادیویی
AKE	پروتکل تبادل کلید تصدیق اصالت
SA	مرکز سیستمی مورد اعتماد
OD	توصیف سفارش
OI	اطلاعات سفارش
PI	اطلاعات پرداخت
ID	شناسه
CCI	اطلاعات کارت اعتباری
TID	شناسه تراکنش
PReq	درخواست خرید
PRes	پاسخ خرید
AuthReq	درخواست مجوز
AuthRes	پاسخ مجوز

فصل ۱ - مقدمه

۱-۱ - پیشگفتار

پیشرفت و گسترش فناوری‌های سیار منجر به شکل‌گیری نوع جدیدی از تجارت الکترونیکی تحت عنوان تجارت سیار شده است. تجارت سیار، یک داد و ستد الکترونیکی در محیط بی‌سیم می‌باشد که در آن حداقل یکی از طرف‌های شرکت کننده در تراکنش از ابزار پرداخت سیار استفاده می‌کند. با وجود آن که زمان زیادی از ظهور این سیستم پرداخت نمی‌گذرد اما به دلیل مزایا و قابلیت‌هایی که این روش پرداخت فراهم می‌آورد و سبب تسهیل فرآیند پرداخت برای استفاده کنندگان می‌شود؛ بنابراین امروزه شاهد رشد روزافزون استفاده از ابزارهای سیار در مبادلات تجاری می‌باشیم. در نتیجه پرداخت سیار یک نیاز اجتناب ناپذیر جهت پرداخت هزینه‌ی کالاها و خدمات در دنیای امروز می‌باشد. انجام پرداخت سیار مستلزم استفاده از پروتکل‌های پرداخت می‌باشد؛ که این پروتکل‌ها می‌بایست متناسب با نیازمندی‌های حوزه‌ی پرداخت سیار طراحی شوند.

با توجه به اهمیت امنیت در تجارت و پرداخت، پروتکل‌های پیشنهادی در این حوزه می‌بایستی با دید همه‌جانبه نسبت به مباحث امنیتی در زمینه‌ی شبکه‌های سیار و محدودیت‌های موجود در ابزار پرداخت طراحی شوند. از جمله محدودیت‌های شبکه‌های بی‌سیم می‌توان به هزینه‌ی ارتباطی بالا، پهنای باند پایین و قابلیت اطمینان پایین تر آن نسبت به شبکه‌های ثابت اشاره نمود [۱]، [۲]. بنابراین برای غلبه بر مشکلات مرتبط با بحث پرداخت سیار، توجه به دو بحث امنیت و کارایی در طراحی پروتکل‌های پیشنهادی یک ضرورت محسوب می‌شود.

در حوزه‌ی پرداخت سیار تاکنون تلاش‌های فراوانی در راستای ارائه‌ی پروتکل‌های پرداختی متناسب با نیازمندی‌های موجود در تجارت سیار صورت گرفته است که در بسیاری از این پروتکل‌ها جهت برقراری خواسته‌های امنیتی از سیستم‌های رمز کلید عمومی استفاده می‌شود. از مسائل مهم در این سیستم‌ها، نیاز به برقراری ارتباط بین کلید عمومی و هویت شخص - اصالت کلید عمومی - می‌باشد. برای حل این مسئله راه‌حلی پیشنهاد شدند. یک راه حل، سیستم‌های رمز کلید عمومی مبتنی بر گواهینامه می‌باشد ولی این سیستم‌ها به دلیل نیاز به ساختار کلید عمومی و مدیریت و کنترل گواهینامه‌ها، جهت بکارگیری در بحث پرداخت سیار نامناسب می‌باشند. راه حل دیگر، سیستم رمز کلید عمومی مبتنی بر هویت [۳] است؛ که در آن کلید عمومی از مشخصه‌های هویتی شخص استخراج می‌شود و کلید خصوصی متناسب با کلید عمومی، توسط مرکز تولید کلید^۱ و با استفاده از کلید اصلی^۲ آن مرکز تولید می‌گردد. از جمله مزایای این طرح، رفع مشکلات سیستم رمز کلید عمومی مبتنی بر گواهینامه و عیب آن وابستگی تمامی کلیدهای خصوصی به کلید اصلی مرکز تولید کلید می‌باشد. سیستم‌های رمز کلید عمومی

^۱ Key Generation Center(KGC)

^۲ Master Key

خودگواهی برای مواجهه با مشکلات بیان شده در دو طرح فوق معرفی گردیدند. این سیستم‌های رمز، نه فقط خواسته‌های امنیتی موجود در سیستم‌های رمز کلید عمومی را فراهم می‌آورند بلکه عملکرد بهتری را نیز نسبت به دیگر طرح‌های کلید عمومی دارا می‌باشند. بنابراین استفاده از آن در بحث پرداخت سیار سبب بهبود فرآیند پرداخت می‌شود. البته می‌توان جهت طراحی پروتکل پرداخت سیار از سیستم‌های رمز متقارن نیز استفاده نمود. استفاده از سیستم‌های رمز متقارن اگرچه سبب کاهش بار محاسبات تراکش پرداخت می‌شود ولی مستلزم به اشتراک گذاری مقادیر محرمانه بین طرفین شرکت کننده در پروتکل پرداخت می‌باشد که این خود، محدودیت‌هایی را در طراحی پروتکل پرداخت به وجود می‌آورد. بنابراین در طراحی پروتکل پیشنهادی از سیستم رمز کلید عمومی خودگواهی استفاده می‌شود.

هدف ما در این پایان نامه، ارائه پروتکل‌های پرداختی منطبق با دو سناریو ارتباطی مشتری محور و فروشنده محور می‌باشد؛ که در طراحی آن‌ها، از طرح کلید عمومی خودگواهی مبتنی بر رمزنگاری خم بیضوی استفاده می‌شود. همچنین از طرح‌های امضای رقمی و تصدیق اصالت شانور و نیز طرح رمز-امضا هم بهره گرفته شده است. بکارگیری راه حل‌های پیشنهادی در پروتکل ارائه شده سبب بهبود کارایی پروتکل پرداخت می‌شود. همچنین این پروتکل خواسته‌های امنیتی محرمانگی، تصدیق اصالت، عدم انکار فرستنده، جامعیت، دست نخوردگی اطلاعات و گمنامی مشتری را برآورده می‌نماید و از طرفی در برابر حملات مردی در میان، تکرار، و ایفای نقش نیز مقاوم می‌باشد.

۱-۲- ساختار پایان نامه

در فصل دوم، سیستم پرداخت سیار معرفی می‌شود. مزایا و محدودیت‌های این سیستم پرداخت بیان می‌گردد. در ادامه، به مروری کلی بر سیستم پرداخت سیار خواهیم پرداخت. به این منظور، ابتدا ویژگی‌های امنیتی لازم در یک سیستم پرداخت سیار توضیح داده می‌شود. سپس از دیدگاه‌ها و وجوه مختلف به دسته بندی پرداخت سیار خواهیم پرداخت و در نهایت، انواع چارچوب‌های مورد استفاده در پیاده سازی یک سیستم پرداخت سیار معرفی می‌گردد.

فصل سوم به دو بخش کلی تقسیم می‌شود که در بخش اول چند نمونه از پروتکل‌های پیشنهاد شده برای پیاده سازی یک سیستم پرداخت سیار معرفی می‌شود؛ که در این جا، پروتکل‌های پرداخت iKP، SET، KSL و Tellez را مورد بررسی قرار می‌دهیم. پروتکل iKP شامل سه نوع 1KP، 2KP و 3KP می‌باشد. از آنجایی که پروتکل 3KP بیشترین سطح امنیت را فراهم می‌کند در این جا تنها به جزئیات همین یک پروتکل از خانواده iKP می‌پردازیم. پروتکل بعدی، پروتکل SET می‌باشد. پروتکل SET مناسب برای شبکه‌ی ثابت است. لذا در ادامه‌ی آن پروتکل SET/A که مناسب برای محیط بی‌سیم می‌باشد و برگرفته از پروتکل SET است، معرفی می‌شود. پروتکل KSL، دو نسخه به نام‌های KSLv1 و KSLv2 دارد که شرح هر دو نسخه آورده شده است. در پایان به معرفی پروتکل‌های ارائه شده توسط Tellez و همکاران خواهیم پرداخت. در انتهای این بخش، مقایسه‌ای روی پروتکل‌های معرفی شده انجام می‌گیرد. در بخش دوم این فصل، به معرفی مفاهیم پایه‌ای که در پروتکل پیشنهادی از آن‌ها استفاده شده است خواهیم پرداخت. که این موارد عبارتند از: رمزنگاری خم بیضوی، سیستم رمز کلید عمومی خودگواهی، طرح رمز-امضا و طرح تصدیق اصالت و امضای شانور.

در فصل چهارم، پروتکل‌های پرداخت پیشنهادی ارائه می‌شود. در این فصل ابتدا موجودیت و نمادهای شرکت کننده در پروتکل‌ها معرفی می‌شوند. در ادامه مفروضات پروتکل‌ها بیان می‌گردد و همچنین راه حل‌های جدید برای امضای پیغام و همچنین امضا و رمز پیغام به صورت همزمان ارائه می‌شود. با توجه به این راه حل‌ها، دو پروتکل پرداخت ارائه می‌گردد و در ادامه جزئیات مراحل این پروتکل‌ها شرح داده می‌شود. در پایان پروتکل‌های پیشنهادی را با توجه به ویژگی‌های امنیتی و حملات مورد بررسی قرار می‌دهیم.

فصل ۲ - سیستم پرداخت سیار

۲-۱ - مقدمه

جهت پیاده سازی هر سیستم باید به تمامی ویژگی‌ها و قابلیت‌های مورد انتظار از آن سیستم پرداخته شود؛ بنابراین سیستم پرداخت سیار نیز از این قاعده مستثنی نمی‌باشد و در زمان پیاده‌سازی آن بایستی به ویژگی‌ها و قابلیت‌های مورد انتظار از سیستم پرداخت توجه شود. در این فصل، بعد از ارائه‌ی تعریفی از پرداخت سیار، مزایا و محدودیت‌های یک سیستم پرداخت سیار بیان می‌شود. در ادامه در مورد امنیت پرداخت که از ویژگی‌های اصلی در پیاده سازی سیستم پرداخت سیار می‌باشد و دوام و پیشرفت سیستم وابسته به آن است صحبت می‌شود. در واقع در بخش ۲-۵، به معرفی ویژگی‌های امنیتی مورد نیاز که یک سیستم پرداخت سیار باید فراهم نماید پرداخته می‌شود. این ویژگی‌ها شامل محرمانگی، جامعیت، تصدیق اصالت و عدم انکار می‌باشد. در پایان این بخش چند روش برای تحقق این فاکتورهای امنیتی معرفی شده است.

در بخش ۲-۶، پرداخت سیار را از جنبه‌ها و دیدگاه‌های مختلف تقسیم بندی می‌نماییم. یک سیستم پرداخت الکترونیک از لحاظ نحوه‌ی انتقال پول به دو دسته، سیستم پرداخت مبتنی بر صورت حساب و سیستم پرداخت مبتنی بر توکن تقسیم بندی می‌شود. همچنین سیستم پرداخت بر اساس میزان پول منتقل شده در تراکنش پرداخت، به دو دسته پرداخت خرد و پرداخت کلان تقسیم می‌شود. دسته‌بندی دیگر در سیستم پرداخت سیار، بر اساس نوع محصولی است که در سیستم خرید می‌شود. محصول ممکن است از نوع دیجیتال باشد و یا محصول فیزیکی باشد. مسئله‌ی دیگری که در سیستم پرداخت سیار باید مد نظر قرار گیرد، تکنولوژی‌های مورد استفاده در پیاده سازی سیستم پرداخت می‌باشد که از جمله این تکنولوژی‌ها می‌توان به سرویس پیام کوتاه، NFC و RFID اشاره نمود. البته دسته بندی‌های دیگری نیز در این بخش معرفی می‌گردد.

نکته‌ی دیگری که در پیاده سازی سیستم پرداخت سیار حائز اهمیت است، ساختار و چارچوب پیاده سازی سیستم می‌باشد. به طور کلی ساختارهای موجود در پیاده سازی سیستم پرداخت سیار به دو دسته تقسیم می‌شوند. دسته‌ی اول، ساختاری است که مبنای آن همان شبکه‌ی ثابت می‌باشد؛ یعنی شبکه‌ی ثابت را تغییر داده تا جهت پرداخت در محیط بی‌سیم قابل استفاده گردد. دو نوع ساختار با نام‌های ساختار مبتنی بر پروکسی و ساختار مبتنی بر نماینده در این روش وجود دارد. ساختار دیگری که برای سیستم پرداخت سیار معرفی شده است، ساختار بدون پروکسی است. این ساختار از ابتدا مخصوص محیط بی‌سیم طراحی شد و در طراحی این ساختار، محدودیت‌های محیط بی‌سیم در نظر گرفته شده است. در بخش ۲-۷، به معرفی این ساختارها می‌پردازیم. در انتهای این فصل در بخش ۲-۸ - سناریوی - های پرداخت سیار را معرفی می‌نماییم.

۲-۲- پرداخت سیار

پرداخت سیار، یک پرداخت الکترونیکی در محیط بی‌سیم می‌باشد که در آن حداقل یکی از طرف‌های شرکت کننده در تراکنش از ابزار پرداخت سیار استفاده می‌کند؛ به عبارت دیگر، پرداخت سیار عبارت از پرداخت پول برای کالاها و خدمات و یا پرداخت صورت‌حساب‌ها با استفاده از یک وسیله‌ی سیار مانند تلفن همراه، کامپیوتر همراه و یا ابزارهای دیجیتال شخصی^۱ با بهره‌گیری از فن‌آوری‌های بی‌سیم است. با استفاده از پرداخت سیار هم می‌توان به خرید کالاها و خدمات غیر فیزیکی مانند محتوای دیجیتال، مقاله، اخبار، موسیقی، بازی‌های کامپیوتری، نرم افزار، بلیط، هزینه پارکینگ، کرایه حمل، پرداخت صورت‌حساب و غیره اقدام نمود و هم کالاهای فیزیکی را از ماشین‌های فروشنده خودکار و یا از فروشگاه‌های مجهز به POS^۲ خریداری کرد [1]، [۴].

۲-۳- مزایای سیستم پرداخت سیار

سیستم پرداخت سیار نسبت به سیستم پرداخت با شبکه‌ی ثابت دارای مزیت‌هایی می‌باشد که در ادامه به معرفی این مزیت‌ها می‌پردازیم [۵]:

- در هر زمان و هر مکانی به صورت بلادرنگ تراکنش لازم برای خرید الکترونیکی می‌تواند انجام شود.
- دستگاه سیار نسبت به کامپیوتر شخصی اندازه و وزن کمتری دارد. لذا کاربر به راحتی می‌تواند آن را به هر مکانی منتقل کند.
- دستگاه سیار یک وسیله‌ی شخصی است. لذا می‌توان آن را متناسب با نیازهای هر فردی شخصی سازی کرد.

۲-۴- محدودیت‌های موجود در پیاده‌سازی سیستم پرداخت سیار

به طور کلی دو دسته محدودیت برای پیاده‌سازی سیستم پرداخت سیار وجود دارد. یک دسته از این محدودیت‌ها مربوط به دستگاه سیار و دسته‌ی دیگر آن مربوط به ویژگی‌های محیط بی‌سیم است. در ادامه هر دسته از این محدودیت‌ها توضیح داده می‌شود.

۲-۴-۱- محدودیت‌های مربوط به دستگاه سیار

دستگاه سیار برای استفاده در پرداخت سیار دارای محدودیت‌های زیر می‌باشد [1]، [3]، [۶]:

- توان پردازش دستگاه سیار نسبت به کامپیوترهای شخصی کم‌تر است.
- دستگاه سیار بر خلاف کامپیوتر شخصی که از برق استفاده می‌کند، از باتری استفاده می‌کند؛ لذا زمان کوتاه‌تری نسبت به کامپیوتر شخصی می‌تواند کار کند.

¹ Personal Digital Assistanat

² Point Of Sale

- دستگاه سیار دارای محدودیت حافظه می‌باشد؛ که این امر بر روی استفاده از الگوریتم رمزنگاری تأثیر می‌گذارد.

رمزنگاری کلید عمومی دارای محاسبات بالایی می‌باشد. لذا در صورتی که بخواهیم این محاسبات را با دستگاه سیار انجام دهیم، زمان طولانی‌تری نیاز می‌باشد. علاوه بر آن لازم است برای ذخیره‌ی گواهی کلید عمومی حافظه کافی داشته باشیم. اگرچه هم اکنون وسیله‌های سیاری با قابلیت محاسبات بالا مانند تلفن‌های هوشمند و PDA تولید شده‌اند، ولی این ابزار هنوز در بین مردم فراگیر نشده‌اند. لذا لازم است تا در سیستم‌های پرداخت سیار که پیاده‌سازی می‌شوند این محدودیت‌ها در نظر گرفته شوند.

۲-۴-۲- محدودیت‌های مربوط به شبکه بی‌سیم

شبکه‌ی بی‌سیم دارای ویژگی‌های زیر می‌باشد که این موارد محدودیت‌هایی را هنگام پیاده‌سازی سیستم پرداخت سیار ایجاد می‌کند [۷]، [۸]:

- شبکه بی‌سیم نسبت به شبکه ثابت پهنای باند کمتری دارد.
- امکان این که در شبکه بی‌سیم بسته‌ها گم شود بیشتر است.
- هزینه‌ی اتصال شبکه‌ی بی‌سیم در مقایسه با شبکه ثابت بیشتر است.
- امکان استراق سمع در شبکه‌ی بی‌سیم بالاتر از شبکه ثابت است.

لذا با توجه به محدودیت‌های ذکر شده، اجرای تراکنش پرداخت در شبکه‌ی بی‌سیم زمان بر است. علاوه بر این، از آن جایی که در محیط بی‌سیم شنود به طور راحت تر امکان پذیر می‌باشد؛ لذا لازم است تا رمزنگاری قوی‌ای مانند رمزنگاری کلید عمومی استفاده شود. از طرفی این رمزنگاری نیاز به قابلیت محاسباتی بالا و همچنین شبکه بی‌سیمی با سرعت بالا دارد که هر دوی این‌ها، هزینه‌ی بالایی را برای کاربران در بر خواهد داشت.

۲-۵- ویژگی‌های امنیتی مورد نیاز در سیستم پرداخت سیار

در این جا به بررسی عوامل موثر بر قبول^۱ پرداخت‌های سیار پرداخته می‌شود. اعتماد یکی از مهمترین فاکتورهای لازم جهت پذیرش سیستم پرداخت سیار می‌باشد. اولین چیزی که مشتریان برای کسب اعتماد در مورد یک سیستم پرداخت در مورد آن سوال می‌کنند، پرسش درباره‌ی امنیت تراکنش‌های صورت گرفته می‌باشد. شش متغیر کلیدی جهت قبول پرداخت سیار عبارتند از: محرمانگی^۲، تصدیق اصالت^۳، عدم انکار^۴، جامعیت داده^۵، مجوز^۶ و اعتماد^۷. این عوامل امنیتی در پذیرش سیستم‌های پرداخت

¹ adoption

² confidentiality

³ authentication

⁴ non-repudiation

⁵ integrity of data

⁶ authorization

⁷ trust

سیار موثر می‌باشند و بر اعتماد کاربر جهت استفاده از دستگاه سیار به عنوان ابزاری جهت پرداخت تاثیر گذار می‌باشند [۱۱]، [۱۰]، [۹].

محرمانگی: اطلاعات نمی‌بایست برای افراد، فرآیندها یا دستگاه‌های غیر مجاز فاش شود؛ یعنی محرمانگی این اطمینان را می‌دهد که اطلاعات تنها توسط طرف‌های مجاز قابل دسترسی باشد. که این معمولا با استفاده از رمزنگاری مبتنی بر کامپیوتر حاصل می‌شود. عمده حملات به محرمانگی شامل: تحلیل ترافیک^۱، شنود^۲ و حمله فردی در میان^۳ است.

✓ قدرت درک شده از محرمانگی یک تاثیر مثبت بر اعتماد مشتری در پرداخت‌های سیار خواهد داشت.

تصدیق اصالت: تصدیق اصالت تضمین می‌نماید که طرفین تراکنش متقلب نبوده و قابل اعتماد می‌باشند. قبل از این که تراکنش‌های تجاری بتوانند انجام شوند، موجودیت‌های شرکت کننده می‌بایست هویت طرف‌های دیگر را تایید نمایند و آن با استفاده از پروتکل‌های تصدیق اصالت مبتنی بر شبکه و پین قابل انجام می‌باشد. حملات تصدیق اصالت، تحلیل ترافیک، شنود و حمله فردی در میان است.

✓ قدرت درک شده از تصدیق اصالت یک تاثیر مثبت بر اعتماد مشتری در پرداخت‌های سیار خواهد داشت.

عدم انکار: این ویژگی این اطمینان را حاصل می‌کند که هیچ یک از طرفین نتواند پیغامی که ارسال کرده است را انکار نماید. که با استفاده از تکنیک‌های امضای رقمی این امر حاصل می‌شود.

✓ قدرت درک شده از عدم انکار یک تاثیر مثبت بر اعتماد مشتری در پرداخت‌های سیار خواهد داشت.

جامعیت داده: جامعیت به این معنی می‌باشد که اطلاعات و سیستم‌ها توسط طرف‌های خارجی و غیر مجاز تغییر نکرده یا خراب نشده باشند. اضافه کردن امضای رقمی امن روی پیغام، جامعیت داده‌ی تراکنش را فراهم می‌آورد. حملات به جامعیت شامل: ربودن جلسه^۴، حملات تکرار^۵ و حمله فردی در میان است.

✓ قدرت درک شده از جامعیت داده یک تاثیر مثبت بر اعتماد مشتری در پرداخت‌های سیار خواهد داشت.

مجوز: روش‌های پرداخت سیار می‌بایست قادر به بررسی این موضوع باشند که آیا کاربر می‌تواند خریدهای درخواست شده را انجام دهد یا نه. که آن معمولا با استفاده از پین و کلمه عبور فراهم می‌شود.

✓ قدرت درک شده از مجوز یک تاثیر مثبت بر اعتماد مشتری در پرداخت‌های سیار خواهد داشت.

در شکل ۱-۲، عوامل کلیدی جهت برقراری اعتماد کاربر به پرداخت سیار نشان داده شده است و همچنین نتایج حاصل از این اعتماد که پذیرش پرداخت‌های سیار و قبول واقعی آن می‌باشد دیده می‌شود.

¹ traffic analysis

² eavesdropping

³ man-in-the middle attack

⁴ Session hijacking

⁵ Replay Attack